

عنوان مقاله:

کوشک واقع در آب شیطان کوه لاهیجان، نمونه ای از معماری منظر دودمان آل کیا در گیلان

محل انتشار:

دوفصلنامه پژوهشنامه تمدن ایرانی، دوره 5، شماره 1 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 30

نویسندگان:

سحر عبدالهی - دانشجوی دکتری باستان شناسی، دانشکده ی هنر و معماری، دانشگاه مازندران،

سید رسول موسوی حاجی - استاد باستان شناسی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران (نویسنده مسئول)

اسدالله جودکی عزیزی - دانش آموخته ی دکتری باستان شناسی، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران

وحید حیدر نتاج - دانشیار گروه معماری، دانشکده هنر و معماری، دانشگاه مازندران

خلاصه مقاله:

معماری منظر در اواخر سده های میانه و متاخر گونه ای متفاوت از معماری منظر را تجربه کرد. این گونه ی جدید، نقش آب در شکل گیری عناصر معماری به ویژه فضاهای مرتبط با آب در باغ هاست. بنابر اسناد و شواهد باستان شناختی گرچه باغ پردازی کهن ایرانی همواره با استفاده از جوی، آب، فواره، حوض ها و استخر براساس محوریت بنا شده است؛ اما نخستین نمونه های اوج تجلی این الگوی معماری در دوران اسلامی در شبه قاره در دوره سلاطین مملوک به تقلید از معماری منظر برخی از معابد هندو شکل گرفته اند. کوشک های واقع در آب در دوره گورکانیان فراگیر شد و در همین زمان به دلیل ارتباطات فرامنطقه ای که میان شبه قاره و ایران در دوره صفوی شکل گرفت این الگوی معماری وارد ایران شد. با استناد بر متون تاریخی و شواهد باستان شناختی کوشک واقع در آب لاهیجان یکی از کهن ترین کوشک های واقع در آب ایران است که توسط یکی از حاکمان محلی از خاندان آل کیا که در گیلان حکمرانی می کرد، ساخته شده است. نتایج تحقیق نشان می دهد این کوشک به دستور خان احمد گیلانی (یکی از حکام محلی خاندان آل کیا) ساخته شده است. الگوی غالب در طراحی این کوشک، «هشت بهشت» است و در یک اشکوب ساخته شده اند. بی هیچ تردیدی نمای عمومی کوشک لاهیجان، شباهت زیادی با نمای کوشک نمکدان اصفهان و کوشک حیاط بهشت باغ در احمدنگر دارد و از لحاظ الگوی ساخت قابل مقایسه با پلان کوشک نمکدان گازورگاه هرات و کوشک جال محل در هند است. دسترسی به کوشک از طریق پلی با سی و دو چشمه صورت می گیرد. طبق روایات، در زمان شاه عباس اول، به عنوان زمینی برای چوگان بازی و قیق اندازی تبدیل شده بود و گزارشات حاکی از آن است که در زمان شاه صفی از این کوشک برای برگزاری جشن نوروز استفاده شده است.

کلمات کلیدی:

معماری منظر، کوشک واقع در آب، شیطان کوه لاهیجان، دودمان آل کیا، هشت بهشت

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1794237>

